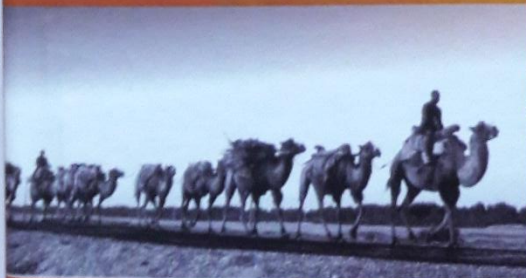


Орталық Азиядағы дәстүрлі өркениеттерді зерделеудің  
республикалық ғылыми-зерттеу орталығы

# ОРТАЛЫҚ АЗИЯ КӨШПЕЛІЛЕРІ ӨРКЕНИЕТІНІҢ ТАРИХЫ

Орталық Азия көшпелілеріндегі этно-саяси үдерістер,  
әулеттік басқару және жауынгерлік өнер



Алматы 2016

III ТОМ

ӘОЖ 94 (5) (0353)  
КБЖ 63.3 (54)

О-72

*Баспаға әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті  
тарих, археология және этнология факультетінің Ғылыми кеңесі және  
Редакциялық-баспа кеңесі шешімімен ұсынылған  
(Хаттама №2, 22.09.2016)*

*Жұмыс «Тарих халық толқынында» мемлекеттік бағдарламасы  
негізінде Орталық Азияның дәстүрлі өркениеті ғылыми-қолданбалы  
зерттеу жобасының қаражаты есебінен шығарылды*

**Пікір жазғандар:**

тарих ғылымдарының докторы, профессор **М. Ж. Абдиров**  
тарих ғылымдарының докторы, профессор **А. Б. Қалыш**

**Редакциялық алқа:**

Т. Омарбеков (жауапты редактор), Б. Кәрібаев, М. Ноғайбаева, Г.Б. Хабижанова

**О-72 Орталық Азия көшпелілері өркениетінің тарихы. III-т. Орталық Азия көшпелілеріндегі этно-саяси үдерістер, әулеттік басқару және жауынгерлік өнер: монография / жауапты ред. Т. Омарбеков, Б. Кәрібаев, М. Ноғайбаева, Г.Б. Хабижанова. – Алматы: Қазақ университеті, 2016. – 268 б.**

**ISBN 978-301-04-1599-7 (ортақ)**

3 том. – 2016. – 268 б.

**ISBN 978-301-04-2508-8 (III том)**

«Орталық Азияның дәстүрлі өркениеттерін зерттеу» бойынша республикалық ғылыми орталықтың ғылыми-қолданбалы бағдарламасы» бойынша жарық көріп отырған ұжымдық монографияның үшінші томы ерте ортағасырлардан бастау алатын көшпелілердің этнотерриториясының мәселелерін, кейінгі қазақ халқын құраған Алаш қауымдастығының белді тайпаларының көші-қон үдерістерін, Алтын Орда аймағындағы көшпелілердің мемлекеттік жүйесін, көшпелілер қоғамындағы батырлардың ерлік дәстүрлерін талдауға арналған. Зерттеуде көшпелілер тарихының бұрын ғылыми әдебиетте көтерілмеген тың мәселелері қозғалады.

Зерттеу еңбек тарихшыларға, Отан тарихы пәнінің оқытушыларына, көшпелілер өркениеті мен тарихының күрделі мәселелері қызықтыратын оқырмандардың қызығуына арналған.

**ӘОЖ 94 (5) (0353)**

**КБЖ 63.3 (54)**

ISBN 978-601-04-2508-8 (III том)

ISBN 978-601-04-1599-7 (ортақ)

© Орталық Азиядағы дәстүрлі өркениеттерді  
зерделеудің республикалық

## Мазмұны

<b>I. ОРТАЛ АСЫЯРДАҒЫ ОРТАЛЫҚ АЗИЯ КӨШПЕЛЕРІНДЕГІ ЭТНО-САЯСИ ҮДЕРІСТЕР...</b>	
1.1. Түркі және Батыс түрік қағанаттарының этнотерриториясы мен шекарасының мәселелері ( <i>Ғ. Исхақова</i> ).....	3
1.2. Түргеш қағанатының территориясы мен шекарасы ( <i>Ғ. Исхақова</i> ).....	17
1.3. Орталық Азия көшпелілерінің «Алаш» қауымдастығының этнотерриториясының қалыптасу мәселелері ( <i>Т. Омарбеков, Ғ.Б. Хабилжанова</i> ).....	38
1.4. XIII-XV ғғ. алғашқы жартысындағы этнотерриторияның қалыптасуына әсер еткен этносаяси үдерістер және олардың ерекшеліктері ( <i>М. Ногайбаева</i> ).....	59
<b>II. ОРТАЛЫҚ АЗИЯ КӨШПЕЛЕРІНДЕГІ ӘУЛЕТТІК БАСҚАРУ МӘСЕЛЕЛЕРІ</b>	
2.1. Орталық Азия көшпелілерінің ұлы тұлғасы ( <i>Т. Омарбеков</i> ).....	82
2.2. Алтын Ордамың XIV-XV ғасырлардағы этносаяси өмірінің дамуының ерекшеліктері ( <i>М. Ногайбаева</i> ).....	111
2.3. Ортағасырлық Қазақстан территориясындағы этникалық мәселелердің Әмір Темір әулетінің шығармаларында талдануы ( <i>Н. Тасилова</i> ).....	122
2.4. Қазақ мемлекетінің құрылуының алғы шарттары мәселелері ( <i>Б. Қарбаева</i> ).....	136
2.5. XV-XVII ғғ. Қазақ хандығының саяси тарихы және сыртқы қарым-қатынастарының мәселелері ( <i>Б. Қарбаева</i> ).....	170
2.6. Көшпелі қоғамның билік тәртібіндегі рухани құндылықтар ( <i>С. Телезова</i> ).....	185
<b>III. КӨШПЕЛІЛЕРДІҢ ЖАЗЫНГЕРЛІК ЖӘНЕ БАТЫРЫЛЫҚ ӨНЕРІ</b>	
3.1. Қазақ халқының әскери өнеріндегі батырлар образы ( <i>Б. Сайыт</i> ).....	209
3.2. Қазақ хандығы тұсындағы ақын-жыраулардың шығармаларының мәні мен қызыметі ( <i>С. Сисерезов</i> ).....	227
3.3. Византия үзінгілері туралы – Болгариядан табылған заттар мысалында ( <i>В. Попов, Болхария</i> ).....	240
3.4. Орталық Азия аумағындағы Ежелгі Ғұн мемлекетінің Қытайдағы Хан әулеті мемлекетімен жүргізілген дипломатиялық қарым-қатынастары мен соғыс қимылдары ( <i>Е. Новиков</i> ).....	249